

Notitie beeldkwaliteit groen Montferland

datum 30 november 2022
aan Gemeenteraad
Montferland
van Antea Group
betreft notitie beeldkwaliteit groen Montferland

Aanleiding voor deze notitie

In het voorliggende nieuwe groenbeleidsplan (periode 2023-2032) wordt beschreven dat de gemeente Montferland de stap zet van beeldgestuurd naar effectgestuurd beheer. Met een effectgestuurd beleidsplan kan de gemeente samen met haar inwoners inspelen op de veranderende ambities en de aanwezige groene opgaven. Sturen op effect is hierbij het belangrijkste uitgangspunt en speelt beeldkwaliteit een minder belangrijke rol. Binnen de gemeente ligt de focus voor effectgestuurd beheer op een van de volgende thema's:

- Esthetiek
- Gezondheid
- Biodiversiteit
- Klimaat

Tijdens het opstellen van het nieuwe groenbeleidsplan is uit enquêtes gebleken dat het thema Esthetiek als het belangrijkste thema wordt gezien door inwoners. De mate van onderhoud en inrichting speelt een belangrijke rol bij de beleving van het woon- en werkklimaat in de openbare ruimte. Vanwege het belang dat inwoners hechten aan de beleving van het openbaar groen is een mogelijke herijking van de door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveaus gewenst.

Vraagstelling van de gemeenteraad

Gezien de inwoners het openbaar groen gemiddeld beoordelen met een cijfer 6,8 wil de raad onderzoeken wat het betekent als het huidige beeldkwaliteitsniveau van het openbaar groen wordt opgeschaald van niveau B naar niveau A. Daarom wordt in deze notitie niet alleen een overzicht gegeven van de mogelijk gewenste beeldkwaliteit van het openbaar groen, maar ook van de huidige vastgestelde beeldkwaliteit.

Daarnaast wordt zowel bij de huidige als de gewenste beeldkwaliteit in beeld gebracht wat de bijbehorende beeldbeschrijving en financiën zijn, om zo een beeld te schetsen van de beleving van het groen en de bijbehorende financiële gevolgen. Ook wordt ter verduidelijking kort ingegaan op de betekenis van beeld- en effectgestuurd beheer.

Werkwijze voor deze notitie

Voor het opstellen van deze notitie zijn de volgende drie punten onderzocht en vervolgens beschreven:

1. Huidige beeldkwaliteit en gewenste beeldkwaliteit openbaar groen
2. Beschrijving van de onderhoudsniveaus
3. Beeldgestuurd en effectgestuurd beheer

Huidige beeldkwaliteit en gewenste beeldkwaliteit openbaar groen

In de tabel hieronder is een vergelijking gemaakt tussen onderhoud op B-niveau (huidige situatie) en onderhoud op A-niveau (mogelijk gewenste situatie). Hiervoor is gebruik gemaakt van dezelfde gegevens die ook zijn gebruikt voor de financiële onderbouwing in het groenbeleidsplan. De onderhoudsgegevens op B-niveau zijn in dit geval ook hetzelfde. Voor deze berekeningen is de rekenmotor van Antea Group gebruikt. Bij onderhoud is onderscheid gemaakt tussen de technisch onderhoud en dagelijkse verzorging (beide kunnen op een ander niveau worden onderhouden). Bij technisch onderhoud gaat het om onder andere snoeien van het groen en maaien van het gras. Bij dagelijkse verzorging valt te denken aan onkruidbeheersing en het verwijderen van blad of zwerfafval.

Groenelement	Areaal	Totale prijs verzorging (€)	Totale prijs verzorging (€)	Prijsverschil (€) verzorging	Totale prijs technisch onderhoud (€)	Totale prijs technische onderhoud (€)	Prijsverschil (€) technisch onderhoud	Totaal prijs (€)	Totaal prijs (€)
		Niveau B	Niveau A		Niveau B	Niveau A		Niveau B	Niveau A
Totalen Bomen	18.380	€ 92.935	€ 150.444	€ 57.509	€ 162.853	€ 259.554	€ 96.701	€ 255.788	€ 409.998
Totalen Natuurlijke beplanting	402.270	€ 39.675	€ 62.516	€ 22.841	€ 158.299	€ 209.815	€ 51.516	€ 197.974	€ 272.331
Totalen Cultuurlijke beplanting	157.959	€ 168.539	€ 226.178	€ 57.639	€ 130.566	€ 185.857	€ 55.291	€ 299.105	€ 412.035
Totalen Hagen	39.280	€ 77.256	€ 103.008	€ 25.752	€ 62.326	€ 89.727	€ 27.401	€ 139.582	€ 192.735
Totalen Gras	1.645.675	€ 13.986	€ 23.852	€ 9.866	€ 267.482	€ 459.087	€ 191.605	€ 281.468	€ 482.939
Totalen Water	304.930	€ 3.805	€ 11.330	€ 7.525	€ 125.012	€ 179.122	€ 54.110	€ 128.817	€ 190.452
Totalen	2.568.494	€ 396.196	€ 577.328	€ 181.132	€ 906.537	€ 1.383.162	€ 476.625	€ 1.302.734	€ 1.960.490

De jaarlijkse kosten voor onderhoud van alle groenelementen op B-niveau bedragen € 1.302.734 (deze kosten zijn ook terug te vinden in de bijlage van het groenbeleidsplan). De jaarlijkse kosten voor onderhoud van alle groenelementen op A-niveau bedragen € 1.960.490. De kosten voor onderhoud op een A-niveau liggen daarmee ruim 50% hoger dan de kosten op een B-niveau.

Het aanpassen van het de beeldkwaliteit van niveau B naar niveau A voor alle groenelementen houdt in dat het huidige groen uitsluitend intensiever wordt onderhouden, doordat er vaker onderhoud wordt gepleegd en de buitendienst of aannemer een veel hogere arbeidsinzet moet leveren door het moeten uitvoeren van hogere maatregelfrequenties. Frequentie is bijvoorbeeld het aantal keer dat gras wordt gemaaid of bomen worden gesnoeid. Het straatbeeld wordt hiermee schoner en oogt 'strakker'.

Het huidige groen wordt door het kiezen van een hogere beeldkwaliteit daarentegen niet vervangen voor nieuwe groensoorten. Het groen wordt alleen vervangen wanneer het einde van de levensduur is bereikt. Vervangingen staan los van het onderhoud dat wordt toegepast en dus ook los van de beeldkwaliteitssystematiek. Het is daarom dat de gemeente werkt aan een separaat vervangingsprogramma voor het openbaar groen. Daarmee gaat de gemeente al aan de slag met een bijdrage aan de vier thema's in het nieuwe groenbeleidsplan. Inzet op duurzame en esthetische plantsoorten vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt. Hiermee verbetert de esthetiek en wordt tegemoet gekomen in de komende jaren aan de wensen van de inwoners.

Om van de huidige beeldkwaliteit (B) naar de mogelijk gewenste beeldkwaliteit (A) te komen is in feite geen eenmalige inzet nodig om op een hoger niveau te komen. Er kan meteen worden overgegaan tot een hogere frequentie en arbeidsinzet.

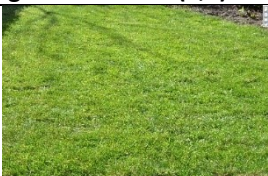
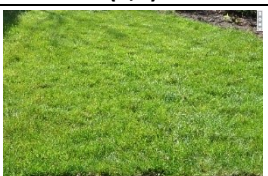
Beschrijving van de onderhoudsniveaus

Gemeenten kunnen hun groen onderhouden op vijf verschillende beeldkwaliteitsniveaus (A+, A, B, C en D). Voor het gemak is het huidige en gewenste niveau gekoppeld aan een rapportcijfer. In de huidige situatie wordt groen onderhouden op een B-niveau (6,0). Dit komt redelijk overeen met de gemiddelde score van een 6,8 die de inwoners het openbaar groen in de gemeente hebben gegeven. In de door de gemeenteraad mogelijk gewenste situatie wordt alle groen onderhouden op een A-niveau (8,0).

In de tabel hieronder is een voorbeeld gegeven van de uit te voeren maatregelen die worden genomen bij het onderhoud van gazon (technisch onderhoud en verzorging) en daarbij overzichtelijk de verschillen tussen A-niveau en B-niveau weergeven. Hier is te zien dat een A-niveau niet alleen op een hogere frequentie wordt onderhouden, maar dat het ook meer arbeidsinzet (productiviteitsfactor = percentage te bewerken areaal) vraagt van de buitendienst of een aannemer.

Groenelement	Onderhoudsmaatregelen	Onderhoudsmaatregelen niveau A (8,0)		Onderhoudsmaatregelen niveau B (6,0)	
Gazon technisch onderhoud		Frequentie	Productiviteitsfactor	Frequentie	Productiviteitsfactor
	Maaien gazon	30	95%	24	95%
	Bijmaaien rond obstakels	10	5%	6	5%
	Herstel grasmat gazon	1	5%	1	3%
	Afzoeken vuil op gazon	1	100%	1	100%
	Vegen maaisel gazon	2	50%	1	50%
	Kantsteken langs verharding	1	100%	1	50%
	Kantsteken langs beplanting	1	100%	1	50%
	Bijmaaien graskanten	2	100%	1	50%
	Mollenbestrijding	1	50%	1	10%
Gazon verzorging	<i>Gebruikersdruk laag</i>	Frequentie	Productiviteitsfactor	Frequentie	Productiviteitsfactor
	Bladblazen	2	50	2	50
	Papierprikken	12	10	6	10
	<i>Gebruikersdruk normaal</i>				
	Bladblazen	2	50	2	50
	Papierprikken	26	10	12	10
	<i>Gebruikersdruk hoog</i>				
	Bladblazen	2	50	2	50
	Papierprikken	104	10	52	10

De tabel hieronder is een voorbeeld met een korte beschrijving dat aansluit bij de maatregelen op A-niveau en B-niveau.

Beeldmeetlatten	Onderhoudsmaatregelen niveau A (8,0)	Onderhoudsmaatregelen niveau B (6,0)
Maaien gazon		
	Gazon ziet er strak gemaaid uit; hoogte gras ≤ 50 mm	Gazon ziet er redelijk strak gemaaid uit; hoogte gras ≤ 60 mm
Grashoogte rondom obstakels en bomen		
	Gras en kruidvegetatie rondom obstakels of boom is nauwelijks hoger dan de omliggende grasvegetatie; hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 75 mm; hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 120 mm	Gras en kruidvegetatie rondom obstakels of boom is enigszins hoger dan de omliggende grasvegetatie; hoogte gazon rondom obstakel of boom ≤ 120 mm; hoogte gras rondom obstakel of boom ≤ 180 mm
Beschadigingen		
	Het gras heeft weinig beschadigingen; beschadiging dieper dan 3 cm $\leq 1\%$ per 100 m ²	Het gras heeft in beperkte mate beschadigingen; beschadiging dieper dan 3 cm $\leq 5\%$ per 100 m ²
Onkruid		
	Er is weinig onkruid; bedekking onkruid $\leq 5\%$ per 100 m ² ; aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 10 stuks per 100 m ²	Er is in beperkte mate onkruid; bedekking onkruid $\leq 5\%$ per 100 m ² ; aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 20 stuks per 100 m ²
Molshopen		
	Er zijn weinig molshopen; molshopen ≤ 2 stuks per 100 m ²	Er zijn in beperkte mate molshopen; molshopen ≤ 5 stuks per 100 m ²
Natuurlijk afval		
	Er ligt weinig natuurlijk afval; bedekking binnen bladafval periode $\leq 10\%$ per 100 m ² ; dekking buiten bladafval periode $\leq 5\%$ per 100 m ² ; laagdikte ≤ 3 cm	Er ligt in beperkte mate natuurlijk afval; bedekking binnen bladafval periode $\leq 25\%$ per 100 m ² ; dekking buiten bladafval periode $\leq 10\%$ per 100 m ² ; laagdikte ≤ 10 cm

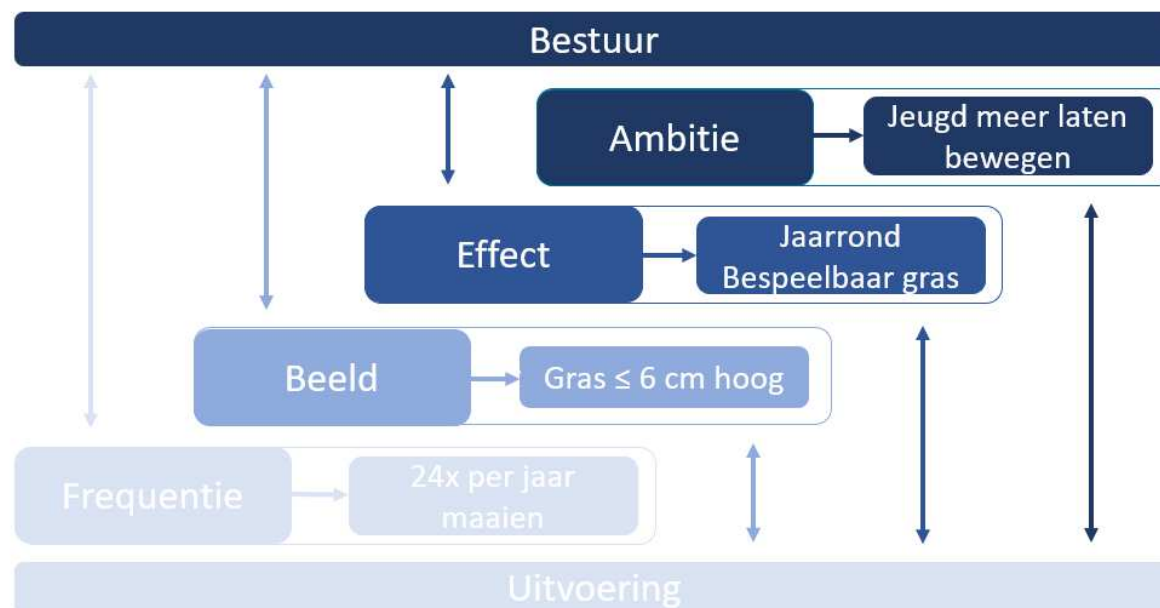
Beeldgestuurd en effectgestuurd beheer

De afgelopen 20 jaar is het openbaar groen benaderd vanuit de gedachte van beeldgestuurd beheer. De gemeenteraad koos een 'plaatje' waarop staat afgebeeld hoe het er buiten uit mag zien en buiten wordt dit door de uitvoerende dienst gerealiseerd. Een vrij technische en statische vorm van onderhoud waarbij de norm leidend is in plaats van het gewenste impact buiten. De afgelopen tijd is dit langzaam aan het veranderen door maatschappelijke ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving. In het opgestelde groenbeleidsplan wordt hier al op ingespeeld en aangekaart dat overgestapt wordt naar effectgestuurd beheer. Beeldkwaliteit wordt ingezet als middel en niet meer als doel.

De beeldkwaliteit is feitelijk geen doel op zich meer, maar een afgeleide van het te bereiken effect zoals beschreven per thema in het nieuwe groenbeleidsplan. Het effect dat wordt nagestreefd komt voort uit de maatschappelijke thema's. Hierbij is sturen op effect het belangrijkste uitgangspunt en speelt beeldkwaliteit een ondersteunende rol. Beheer en onderhoud op beeldkwaliteitsniveau B is hierbij wel het minimale uitgangspunt, maar geen doel op zich. Zo garanderen we minimaal schoon, heel en veilig in Montferland, maar krijgt de uitvoerende dienst gelegenheid om wel te differentiëren in beeldkwaliteit daar waar het gewenst is en bijdraagt aan de gewenste effecten. Zo wordt het onderhoud meer dynamisch in plaats van statisch benaderd en uitgevoerd.

Deze werkwijze kan dus betekenen dat straks plekken wel degelijk op beeldkwaliteitsniveau A worden onderhouden en daar waar het kan ook plekken op beeldkwaliteitsniveau C kunnen volstaan, mits acceptabel en past bij de effecten. Zo is met de huidige beschikbare middelen 'te spelen' met vergroting van beeldkwaliteit en esthetiek. De figuur hiernaast laat zien dat het beeld wordt afgeleid van het gewenste effect.

Effect gestuurd beheer

Understanding today.
Improving tomorrow.